

ประเพณีแห่ธงสงกรานต์

การแห่ธงสงกรานต์ เป็นประเพณีพื้นบ้านที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านานในหมู่คนไทยเชื้อสายลาว ครั้ง ที่อาศัยอยู่ในตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง และในตำบลห้วยด้วนตำบลลำเหย ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี ชาวบ้านบริเวณชุมชนดังกล่าวจะมีกิจกรรมต่างๆ เช่นเดียวกับชุมชนอื่นๆ ที่นับถือพุทธศาสนาของไทยเช่นทำบุญตักบาตร ก่อเจดีย์ทรายสงฆ์พระและ ผู้สูงอายุที่เคารพนับถือในหมู่บ้านตลอดจนการบังสุกุลอุทิศส่วนกุศลถึงญาติผู้ล่วงลับ นอกจากนี้ยังได้จัด ประเพณีการแห่ธง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "ทอดผ้าป่าลาว" ขึ้นในวันสุดท้ายของงานอีกด้วย

จุดประสงค์ของการแห่ธงก็เพื่อหาเงินและปัจจัยที่จำเป็นไปถวายวัด และให้ชาวบ้านได้มาร่วมงาน สังสรรค์รื่นเริงกันมักจะให้ตรงกับวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ เพื่อความสะดวกแก่ผู้ที่จะมาร่วมงาน ซึ่งมีทั้งคนในท้องถิ่นและญาติมิตรจากที่อื่น รวมทั้งบุตรหลานที่ไปทำงานหรือเรียนอยู่ห่างไกลได้เดินทางมาร่วมงานด้วยการแห่ธงของแต่ละวัด หรือแต่ละชุมชนอาจจะกำหนดวันไม่ตรงกันแต่โดยทั่วไปมักจะหลังวันที่ 13 เมษายน ประมาณ 7 วัน

ภาพขบวนแห่ธงสงกรานต์

การเตรียมงานแห่ธงแต่ละหมู่บ้านจะเริ่มด้วยการหาทุนทรัพย์โดยการเรียโรบอกรุญไปยั้งที่ต่างๆ มีการจัดขบวนกลองยาวและแคนเพื่อความสนุกสนานและเรียกร้องความสนใจ เมื่อได้เงินจากผู้ร่วมทำบุญมาแล้วหัวหน้าจัดงานหรือผู้ใหญ่บ้านจะรวบรวมเงินมาจัดเป็นพุ่มเงินหรือต้นผ้าป่าเตรียมไปถวายวัด โดยกันเงินส่วนหนึ่งไปซื้ออุปกรณ์มาทำธงซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ เสาธงและตัวธงหรือหางธง เสาธง ทำด้วยไม้ไผ่สดขนาดพอดี ซึ่งต้องเลือกลำต้นที่ตรงและแข็งแรงดียาวประมาณ 3-4 วา กะว่าเมื่อปักลงบนหลุมแล้วชายธงที่แขวนไว้จะมองดูสวยงามตอนปลายของเสาธงนี้เหลือกิ่งไม้เล็กๆเอาไว้ด้วยสัก 2-3 กิ่ง

เพื่อใช้แขวนชายธง หรือถ้าเห็นว่ากิ่งไม้เล็กเกินไปก็อาจใช้แผ่นไม้ มาเจาะรูตรงกลางสวมเข้ากับเสาธงทำเป็น
แป้นสำหรับแขวนธงก็ได้ เสาธงนี้อาจตกแต่งให้สวยงามด้วยกระดาษพันรอบๆ ตัวธงหรือหางธงที่จะนำขึ้นไป
แขวนบนเสาธงประกอบด้วยวัสดุที่จำเป็นสำหรับใช้ในวัดซึ่งคณะกรรมการจัดงานตกลงกันว่า แต่ละปีวัดขาด
แคลนสิ่งใดก็ให้นำสิ่งของนั้นมาทำเป็นธง เช่น อาจเป็นผ้าสีหรือผ้าพื้นเพื่อใช้ทำมาน พรมปูพื้น ผ้าห่ม
ผ้าเช็ดตัว หรือเสื่อ ซึ่งมักไม่หนักเกินไปพอที่จะนำขึ้นไปแขวนได้ การเตรียมธงนิยมตกแต่งให้สวยงามด้วย
อุบะดอกไม้สดหรือแห้ง มีการประกวดประชันกันระหว่างหมู่บ้าน จำนวนธงนั้นแต่ละปีมีมากน้อยขึ้นอยู่กับ
ศรัทธาของชาวบ้าน ในวันแห่ง เริ่มด้วยการทำบุญตักบาตรที่วัดตอนเช้า ช่วงบ่ายมีการเล่นประเพณีกีฬา
เช่น ชักเย่อ ปิดตาชกมวย ปิดตาตีหม้อ ฯลฯ หลังจากนั้นประมาณ 16.00 น. มีพิธีสงฆ์ตามด้วย
การเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนาน บางวัดอาจมีการช่วยกันล้างทำความสะอาดศาลาครั้งใหญ่

ภาพการเล่นชักเย่อเสาธง

เมื่อเสร็จพิธีสงฆ์ ชาวบ้านที่กลับไปเปลี่ยนเสื้อผ้าแต่งตัวอย่างสวยงามแล้ว แต่ละหมู่บ้านจะ
เริ่มจัดขบวนแห่ธงมารวมกันที่วัดอีกครั้งหนึ่ง ขบวนแห่ธงนำโดยกลองยาวและแคน คณะผู้เฒ่าตามด้วย
คันทรง และให้ชายฉกรรจ์ ประมาณ 8-10 คน ช่วยกันแบกตามแนวนอน สำหรับผืนธง และเครื่องประดับ
ตกแต่งจะพับใส่ถาดหรือพานถือตามมาพร้อมพับพุ่มเงิน เมื่อถึงบริเวณวัดแต่ละขบวนจะทยอยกันแห่
วนรอบโบสถ์หรือวิหาร 3 รอบ ระหว่างวนรอบโบสถ์นี้ใช้เวลาานพอสมควร เนื่องจากบรรดาผู้แบกธง จะ
ดึงคันทรงชักเย่อกัน

ภาพการเล่นชักเย่อเสาธง

ท่ามกลางกองเชียร์อย่างสนุกสนานหลังจากวงรอบโบสถ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ต่างก็นำผืนธงผูกเข้ากับปลายเสาธง แล้วยกขึ้นปักลงในหลุมที่เตรียมเอาไว้บริเวณลานวัดปักเรียงรายไว้อย่างเป็นระเบียบ ส่วนใหญ่วัดหนึ่งๆ จะมีธงประมาณ 7-10 ต้น เมื่อปักธงเสร็จแล้วแต่ละหมู่บ้านก็นำพุ่มเงินที่รวบรวมได้มานับพร้อมกันนี้จะมีคณะกรรมการตัดสินว่าธงของหมู่บ้านใดตกแต่งได้สวยงามที่สุด และหมู่บ้านใดรวบรวมเงินทำบุญได้มากที่สุดเป็นต้น ตอนค่ำหลังการปักธงและถวายผ้าป่าแล้วยังมีการละเล่นของชาวบ้าน และมีมหรสพแสดงเป็นการฉลองธง

ภาพการปักเสาธง

เช้าวันรุ่งขึ้นก็มีการทำบุญตักบาตรอีกครั้งหนึ่งพร้อมทั้งทำพิธีถวายธงโดยการโยงสายสัญญาณที่ผูกไว้กับเสาธงทุกต้นมายังศาลาที่ทำพิธี หัวหน้าหมู่บ้านเป็นผู้กล่าวนำถวายธงและปัจจัยทั้งหมด พระสงฆ์อนุโมทนาแล้วเจริญพระพุทธมนต์เป็นเสร็จพิธี ตอนเย็นวันนั้นทางวัดจะนำธงลงเพื่อใช้สอยตามจุดประสงค์ต่อไป ประเพณีการแห่ธง จึงนับเป็นงานบุญอย่างหนึ่งที่ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคีร่วมกันจัดขึ้นได้ ทั้งบุญกุศลและความสนุกสนานโดยไม่สิ้นเปลือง มากนักแต่ละปีมีประชาชนทั้งในท้องถิ่นและต่างถิ่นมาร่วมเป็นจำนวนมาก น่าที่จะได้รับการส่งเสริมและเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักของชาวไทยทั่วไปที่มีได้มีเชื้อสายลาว ครั้งด้วย

เรียบเรียงโดย อาจารย์วิศิษฐ์ แก้วเอี่ยม : ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเมืองนครปฐม มหาวิทยาลัยคริสเตียน